

BUCURAȚI-VĂ DE
FERICIREA
VOASTRĂ

BUCURAȚI-VĂ DE
FERICIREA
VOASTRĂ

MEMORII

Traducere din engleză de
Louis Ulrich

PAUL BRINKLEY-ROGERS

 **Narator**

POVEȘTI
REALE,
BINE
SCRISE

Titlul original al acestei cărți este *Please Enjoy Your Happiness: A Memoir* de Paul Brinkley-Rogers.

Copyright © 2016 by Paul Brinkley-Rogers

All rights reserved

© Publica, 2017, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRINKLEY-ROGERS, PAUL

Bucurați-vă de fericirea voastră: memorii / Paul Brinkley-Rogers;

trad.: Louis Ulrich. - București: Publica, 2017

ISBN 978-606-722-241-8

I. Ulrich, Louis (trad.)

821.111

NARATOR este o marcă înregistrată a editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Mihaela Apetrei

CORECTORI: Rodica Crețu, Roxana Măciucă

DTP: Max Gruenwald

*Această poveste este dedicată acelor japoneze
din toate păturile sociale care cu grație, căldură și bunătate
au făcut ca Japonia să se ridice din nou după dezastrul
celui de-al Doilea Război Mondial.*

cuprins

<i>Prolog</i>	9
1. <i>O zi frumoasă</i>	17
2. <i>Tumultul</i>	29
3. <i>Femeia tristă</i>	41
4. <i>O anumită fată</i>	53
5. <i>Timpul mașinii de scris</i>	63
6. <i>Bărbatul care seamăna cu un urs</i>	83
7. <i>Femeia-păianjen</i>	97
8. <i>Un băiat drăguț și simplu</i>	111
9. <i>Nu există iertare</i>	125
10. <i>Cinci reguli simple</i>	137
11. <i>Poliția știe totul</i>	147
12. <i>Lista lui Yukiko</i>	159
13. <i>Cea mai frumoasă</i>	173

14. Turnul crinilor	187
15. Care este bucuria mea?	201
16. Salonul florilor	213
17. Concepție nepotrivită	227
18. Prieteni și dușmani	241
19. Femeia care așteaptă	251
20. Sunt bine?	263
21. Nocturne	279
22. Ce li se pare frumos bărbaților	289
23. Grădina Marii Viziuni	305
24. Ne pare foarte rău	317
25. Poți s-o găsești în inima ta?	329
<i>Epilog</i>	333
 <i>Mulțumiri</i>	 345
<i>Referințe muzică și film</i>	349
<i>Sonetul XVII</i>	366

Prolog

ÎN LUMEA INTERIOARĂ a unei iubite pe care am avut-o cândva exista o vale secretă ce semăna cu *Shangri-La*. Mi-a spus că în valea aceea familia ei a trăit fericită și acolo o așteptau, zâmbind, toți prietenii săi pierduți. Secretele tinereții sale erau în locul acela, zăvorâte în gheața și zăpada care-i înconjurau paradisul. Valea asta imaginară nu se afla în Tibet. Și nici în Japonia. Se afla undeva în nemărginita Manciurie, izolată în nordul Chinei. Acolo s-a născut Kaji Yukiko. Într-un loc pe care știa că nu avea să-l mai vadă vreodată.

Yukiko era aproape femeie când a fugit din Harbin, un oraș sofisticat din Manciuria. În septembrie 1945, Japonia a capitulat, statul-marionetă din Manciuria a fost abandonat, iar regiunea a fost invadată de numeroase forțe sovietice care, împreună cu gherilele chinezești dornice de răzbunare, i-au forțat pe cei 1,7 milioane de coloniști japonezi aflați acolo să fugă pentru a-și salva viețile. Repatriată după multe suferințe, întoarsă în Japonia, Yukiko a devenit străinul absolut într-o patrie pe care nu o cunoștea. Înaltă, frumoasă, calmă, extrem de curioasă, cunoscătoare de limbi străine, inclusiv rusă, mandarină, japoneză și engleză, a devenit o jucărie a criminalilor și oamenilor de afaceri bogați din Hiroshima. Dar, în cele din urmă, într-o



Narator

9

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narrator

10

Paul Brinkley-Rogers

zi cumplită, a fugit. În dulap, deasupra cărților sale favorite de poezie, ținea o sabie scurtă – o *tanto shira* – învelită în mătase violet, pentru ziua inevitabilă în care gangsterii aveau să vină după ea.

Când am întâlnit-o, trecutul o prindea din urmă. Își crease o nouă lume interioară în centrul căreia se afla pasiunea ei pentru literatură și muzică. Dar avea nevoie cu disperare de cineva în care să aibă încredere, de cineva pe care să-l iubească. Îi pierduse pe toți cei dragi și tot ceea ce iubea. Pentru ea, dragostea nu mai avea viitor.

Tot un străin eram și eu: un puștan englez care se înrolase în Marina Militară a Statelor Unite. Aveam 19 ani. Era 1959. Yukiko avea 31 de ani când m-a ales dintr-o mulțime de marinari aflați la White Rose, barul din portul Yokosuka în care lucra ea. A venit la mine și, cu un zâmbet obosit, mi-a zis: „Bună”. Eram atât de nepriceput și de mototol încât n-am știut ce să-i spun. Eram atent doar la cât de aproape era de mine și la felul în care mă țintuia cu privirea. Încă îmi amintesc amestecul de parfum și căldură, iar lucrul acesta continuă să aibă asupra bătrânului meu trup același efect pe care l-a avut și pe vremea când eram tânăr.

— Ce carte ai în mână? m-a întrebat în engleza aceea delicat frazată pe care o folosesc uneori străinii fără să-și dea seama că îi fac de râs pe vorbitorii nativi.

— E poezie, am spus, înroșindu-mă la față.

— Și cine este poetul?

— Nu știu dacă ai auzit de el. Este Dylan Thomas, preferatul multor tineri.

Mi-a aruncat o privire rapidă și neîncrezătoare, dar nu de parcă aș fi fost vreun nebun sau vreun înțelept, ci ca și cum eram o foaie albă de hârtie pe care ar fi putut scrie.

— Oh, da, a spus ea senină. Domnul Dylan Thomas. Sălbaticul. Bărbatul liber. Îl invidiez. I-a scris cândva unei femei: „Poezia poate ispiti mai mult o minte inteligentă

decât una lipsită de inteligență”. E minunat! Da. Hai să mergem! Hai să vorbim despre asta.

M-am uitat prin bar. Erau vreo 30 de marinari ca mine, îmbrăcați în uniforme lor albe de vară, unii beți, alții gălăgioși, unii îmbrățișând fete îmbrăcate în rochii strălucitoare. Nu-mi venea să cred că o astfel de discuție se întâmpla cu adevărat. Era ca un vis. Și totuși, în fața mea se afla această femeie intimidantă, îmbrăcată complet în negru, care mă întreba: „Câți ani ai?”, iar când i-am răspuns, mi-a zis: „Vino cu mine, marinărașule. Haide!”.

Mi-a spus că eram, fără nicio îndoială, primul bărbat din istoria marinei americane care îndrăznea să intre într-un bar japonez cu muzică country

— S-ar putea să ai nevoie de un prieten, a spus. Marinarii nu citesc versuri. Careva s-ar putea lua de tine pentru că umbli cu cartea aia. Nu ești un tip obișnuit, a adăugat amabilă.

Și așa a început o poveste de dragoste neterminată care a fost, de fapt, și o prietenie. A început chiar acolo, într-un separeu întunecat, îmbrăcat în vinilin negru, ca bancheta din spate a Chevroletului unui adolescent. Acum, trecut de șaptezeci de ani, am ajuns să accept că această poveste de dragoste continuă. Încă mă bântuie. Supraviețuiește, scoțând din când în când capul la suprafața vieții mele care a avut parte de destule dezamăgiri. Devine uneori fantomatică, iar acum mă silește să scriu despre ceea ce s-a întâmplat pe la jumătatea anului 1959. Aud din nou aceea voce, plină de emoție și așteptare: „Haide! Haide!”.

Dar asta nu e o poveste cu fantome. Asta e o poveste despre un tânăr real – eu însumi – și o femeie reală. Yukiko a fost cea care a despărțit iluziile de realitățile din viața mea și mi-a arătat de ce am nevoie pentru a fi bărbat. Era „datoria” ei, a spus, să mă educe în domeniul poeziei, scrisului, limbajului și operei, și să mă familiarizeze cu epoca



Narator

11

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narator

12

Paul Brinkley-Rogers

de aur a cinematografului japonez și cu acele cântece triste despre inimile frânte, cunoscute sub numele de *enka*. Ceea ce a făcut ea mi-a permis să prețuiesc importanța loialității, onoarei, respectului și curajului.

Ea m-a îndemnat să trăiesc viața fără regret: să trăiesc o viață fără iubire, dacă e nevoie.

În lungile sale scrisori, a prezis cu foarte multă convingere că o să devin scriitor; spunea că era sigură că într-o bună zi avea să citească despre mine. A petrecut ore întregi dactilografiind scrisorile acelea de parcă erau manuscrise, strecurând în ele poezii din vremuri uitate și versuri dure din *enka* – despre dragostea fără speranță, bărbați fățarnici, femei abandonate, nopți de beție, inocența pierdută, așteptare zadarnică –, care ar fi putut la fel de bine să fie scrise despre propria-i luptă pentru supraviețuire.

Îmi spunea că își va aminti mereu de ceea ce trăiserăm împreună după ce eu voi fi plecat pe mare pentru totdeauna. Ziua aceea inevitabilă se apropia. Nu puteam să rămân. Dacă fugeam de pe navă, aș fi ajuns la închisoare. Mi-a cerut de multe, multe ori să-i promit că n-o voi uita niciodată. Mi-a cerut asta în scrisorile ei. Mi-a cerut-o personal, privindu-mă cu o intensitate pe care eu, un băiat simplu, nu am înțeles-o, dar pe care acum o prețuiesc. Eu nu am uitat-o. Dar tu îți mai aduci aminte de mine, Yukiko?

Undeva, cam prin 2012, am început să mă gândesc la ideea de a scrie această carte sub forma unei serii de noi scrisori către Yukiko. Am început după o noapte la Blue Marlin Bar din San José, Costa Rica, unde bărbați de vârstă mea intră uneori în vrie povestind unii despre regretele lor, alții despre femeile pe care le-au iubit cândva, adică, de fapt, femeile pe care le vor iubi mereu. Evident, eu m-am gândit la Yukiko. Pe unde erau însă scrisorile ei? Aveam nevoie de ele – aveam nevoie de magia lor pentru a mă ajuta să scriu cu pasiunea pe care o merita prietenia

mea cu ea. Mi-a luat ceva vreme, dar, câteva săptămâni mai târziu, le-am găsit în secțiunea de poezie a bibliotecii mele, vârâte într-un teanc gros de caiete de însemnări ale lui Gerard Manley Hopkins. Una dintre scrisori era scrisă de mână cu stiloul, în stilul caligrafiei disciplinate care se preda în școală acum multă vreme. Celelalte erau dactilografiate.

Imediat ce am atins cu degetele hârtia pe care erau scrise scrisorile, am realizat ce erau de fapt. M-am îndepărtat de rafturi și m-am trântit în pernele canapelei mele gri ca o navă de război, un loc minunat unde poți să citești și să tragi un pui de somn. Am citit scrisorile una câte una, tacticos, în ordine cronologică. Am zece. Au fost mai multe, însă undeva, în lunga mea viață, restul au dispărut; dar mai am notele pe care le-am făcut cu privire la ele când Yukiko m-a rugat să-i corectez engleza. Le-am recitat, după care, spre surprinderea mea, am început să plâng în hohote. Era aproape ca atunci când ai inima frântă, chiar dacă eram emoționat și fericit și, în mod ciudat, și nițel dezamăgit. Mi-am dat seama că eram atât de tânăr pe vremea când îmi scria încât nu apreciasem efortul pe care-l făcuse, adesea folosindu-se de marele său *Dicționar Sanseido japonez-englez*, pentru a-și așterne inima pe moli-ciunea acestei hârtii făcută din frunze de dud.

Am citit iar scrisorile, de această dată cu voce tare. Puteam să aud sunetul vocii ei răzbătând prin zgomotul monoton al unei jumătăți de secol de viață care a inclus trei căsătorii destrămate și tot chinul care le-a însoțit, dar și bucuria de a fi tată, de a trăi o viață plină și de a avea o carieră de succes. De-a lungul anilor am avut relații cu câteva femei remarcabile. Dar în momentul acela mi-am dat seama că niciuna dintre aceste relații nu a fost atât de captivantă și de provocatoare ca aceea pe care am avut-o cu Kaji Yukiko. Scrisorile ei sunt sufletul acestei povești.



Narator

13

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narrator

14

Paul Brinkley-Rogers

Capitolele de față sunt un omagiu adus lui Yukiko și sper că cititorii vor înțelege că prietenia pe care mi-a oferit-o a fost un dar făcut unui bărbat foarte tânăr care, la bătrânețe, ar dori să-i mulțumească. Capitolele sunt, de fapt, o lungă scrisoare sau o serie de scrisori către această femeie care mi-a influențat viața într-un mod atât de profund. Pentru a-l ajuta pe cititor să înțeleagă contextul istoric, geografia și interesele literare ale lui Kaji Yukiko, fac uneori digresiuni, dintre care multe au fost folosite de Yukiko pentru a mă ajuta să înțeleg lumea ei. S-ar putea ca ea să nu fie de acord cu unele dintre interpretările și concluziile mele, dar știu foarte bine că s-ar bucura să le dezbătă și să le discute și, dacă ar considera că e cazul, să le corecteze cu umorul și atenția ei obișnuite.

Notă asupra textului

CITITORUL AR TREBUI SĂ ȘTIE că am schimbat numele de familie și prenumele reale ale lui Yukiko astfel încât, dacă ea va citi cândva această carte, să poată chicoti pe ascuns și să se bucure de ceașca sa de ceai verde. Am urmat convenția japoneză potrivit căreia numele de familie preced prenumele, deși în conversațiile cu mine Yukiko s-a referit mereu la ea ca Yukiko Kaji. Cu toate astea, de acum înainte ea va fi Kaji Yukiko. Japonezii sunt obișnuiți cu redări diferite ale prenumelor lor. „Yukiko” este varianta formală. „Yuki” este informal și se folosește între prieteni și în familie. „Yuki-chan” este informal și se folosește între prieteni și în familie pentru a arăta afecțiunea pentru cineva drag. De asemenea, este o practică obișnuită să se adauge *-chan* unui nume atunci când te adresezi unui copil. În cadru protocolar, Kaji Yukiko ar fi numită Kaji-san – aici *-san* fiind folosit în semn de respect. Nu știam nimic despre asta în 1959.

Au trecut mai mult de cincizeci de ani de când Yuki și cu mine ne-am întâlnit prima dată, în 1959. A trebuit să inventez majoritatea dialogurilor. Am încercat să rămân fidel felului de a vorbi al lui Yuki, ceea ce n-a fost atât de greu, pentru că ea a fost unică și pentru că a fost profesoara mea, iar noi ne ascultam cu atenție, vorbeam și iar vorbeam până când ieșea luna și ne apuca miezul nopții. Îmi amintesc expresii și fraze pe care le folosea Yuki. Deși nu vorbea fluent engleza, îi făcea mare plăcere să folosească o exprimare de o inteligență și o unicitate izbitoare. Îi plăcea să citeze versuri în japoneză, engleză și chineză. Ținea în geantă un carnet mare cu coperti negre, plin de poezii și versuri din cântece traduse. Când nu turna băuturi la White Rose, petrecea ore întregi studiind în biblioteca orașului sau ascultând programe educaționale, jazz și muzică clasică, la posturile de radio japoneze. Cititorul poate auzi vocea lui Yuki în scrisorile ei, dintre care multe sunt redată aici cuvânt cu cuvânt. Alte scrisori includ corecturile pe care ea m-a rugat să le fac. A trebuit să folosesc aceeași inventivitate și în cazul altor personaje din carte, încercând din nou să rămân fidel evenimentelor așa cum mi le amintesc.



Narator

15

Bucurați-vă de fericirea voastră

1. O zi frumoasă

**Lunile și zilele sunt călătorii eternității.
Anii care vin și trec sunt și ei voiajori.**

BASHŌ MATSUŌ*



Narator

17

Bucurați-vă de fericirea voastră

KAJI YUKIKO! Am scrisorile tale. Le-am regăsit după toți acești ani. Una este scrisă de mână, atât de curat, atât de îngrijit, cu cerneală albastră. Pe celelalte le-ai dactilografiat la mașina ta de scris portabilă Smith Corona. Hârtia este încă de culoarea untului și moale ca mătasea. Când ți-am citit scrisorile în această după-amiază a fost ca și cum ai fi continuat să-mi vorbești. Puteam să-ți aud vocea – puternică, hotărâtă, motivantă, elegantă. Cred că îți poți da seama după gravitatea din vocea mea cât de emoționant a fost pentru mine acel moment. Ai spus cândva, pe când aveam nouăsprezece ani, că înainte de a o pune la poștă, citeai fiecare scrisoare cu voce tare așa încât, atunci când aveam să deschid plicul, să-ți pot auzi sunetul vocii.

— Voi fi o pasăre ce stă într-un copac, ai spus. Dacă păstrezi scrisorile mele și le citești din nou, o să mă auzi cântând.

* Din *Oku no hosomichi* [Drumul îngust către interior], 1689, publicat în *Anthology of Japanese Literature*. Bashō credea că arta creează o sensibilitate care permitea să vezi și să comunici esența iluzorie a experienței (n.a.).



Narator

18

Paul Brinkley-Rogers

Asta se întâmpla în aprilie 1959, în portul Yokosuka, Japonia. Începea lungul sezon ploios. Acum suntem în 2014 și anul se apropie de sfârșit. Este Crăciunul și, ca de obicei, sunt singur. Scrisorile tale sunt împrăștiate pe pat. Le-am citit pe toate, din nou, cu atenție. Ele cer să fie citite cu atenție. Vorbește cu mine, Yuki! Vorbește cu mine, pentru că n-a mai rămas prea mult timp. Am 76 de ani. Tu – dacă mai ești în viață – ai cel puțin 86. Pot să-ți aud clar vocea, însă m-am chinuit să-mi amintesc exact cum arătai când ne-am cunoscut, acum mai bine de o jumătate de secol. Au trecut cel puțin 25 de ani de când ultima fotografie alb-negru pe care o aveam cu tine a fost distrusă când nenorocitul ăla de acoperiș al casei mele din Bisbee, Arizona, a început să picure. Tot ce mai pot să văd acum sunt contururile feței tale. Ale feței tale manciuriene. Liniile dure ale chipului tău, de parcă ar fi fost dăltuit în piatră și neiubit vreodată. Părul negru strălucitor, până la umeri, cu bretonul tăiat drept deasupra ochilor tăi aprinși. Cât de serioasă erai.

Îmi amintesc că te-ai născut în plină iarnă la Harbin, China. Numele tău, Yukiko, înseamnă Copilul Zăpezii. Când cel de-al Doilea Război Mondial s-a încheiat și sovieticii au invadat colonia japoneză din nordul înghețat al Chinei, familia ta a fugit spre sud, în încercarea de a găsi un vapor care să vă ducă la adăpost, în Japonia. Ochii îți erau plini de lacrimi când, la White Rose, mi-ai povestit că tatăl tău fusese ucis și frații tăi au murit, după care n-ai mai rămas decât tu și mama ta, încercând să scăpați.

Atunci când nava mea, *Shangri-La*, a staționat în port, se întunecase deja în barul acela în care ne întâlneam adesea. În obscuritate, erai o umbră înaltă, subțire, așa cum mi te imaginez și acum. Ți se părea foarte amuzant că eram marinar pe un portavion de atac încărcat cu arme nucleare, dar purtând numele unui paradis mitic. Îmi

amintesc că ai scos un dicționar, ai găsit cuvântul *ironie* și ai spus:

— Când voi fi bătrână o să-mi amintesc de lucrul acesta foarte amuzant.

Poate că acum ești cu nepoții tăi, adusă de spate, aproape în genunchi, cu copiii trăgând de tine. Le-ai povestit că ai petrecut câteva luni cu un tânăr marinăr care te-a ajutat la engleză, care a pus stăpânire pe inima ta și căruia i-ai citit poezii? Probabil că nu. Poate că ești în continuare femeia timidă, dar hotărâtă. Sau ai devenit o japoneză disciplinată și docilă? Glumesc! Pur și simplu, tu nu ai cum să fii vreodată supusă sau doar un chip în mulțime. Tu ești femeia care, imediat după ce ne-am întâlnit, pe 15 aprilie 1959, a vorbit cu mine despre poetul Bashō Matsuo. Tu mi-ai râs în față când am vorbit cu naivitate despre Jack Kerouac. Tu ești femeia care a insistat că haikuul era preferabil, și încă foarte mult, fluxului de conștiință din *On the Road*.

— Haikuurile sunt mai scurte decât scurt, ai spus în engleza ta îngrijită, însă conținutul este profund. Un haiku bun este ca un ghiocel care răsare străpungând gheața. *On the Road* continuă la nesfârșit. E ca un avion care se prăbușește.

Nu-ți plăcea Johnny Cash și nici cântecul său „Hillbilly Heaven”, și nu te acuz, pentru că asta se cânta atât de tare la White Rose când marinarii veneau să te scoată pe ringul de dans. Te întorceai clătinându-te în separeul în care stăteam, murmurând:

— Gershwin... Miles... Să fie ei doar un vis?

Nu am copii ale scrisorilor pe care ți le-am trimis. Am însă poezii pe care le-am scris la îndemnul tău și pe care le-am inclus în fiecare scrisoare pe care ți-am expedit-o.

* Carte apărută și în limba română cu titlul *Pe drum*. Traducere din limba engleză de Cristina Felea, Editura Polirom, București, 2012 (n.r.).



Narator

20

Paul Brinkley-Rogers

Poate că-i mai bine că nu am scrisorile mele. Ce știam eu despre dragoste și dor la nouăsprezece ani? Japonezele spuneau adesea chicotind că aduceam cu Anthony Perkins.

— Oh, nu, Paul-san, spuneai tu. Tu semeni cu mine: un refugiat.

Oarecum corect, pentru că eram un puști imigrant, fără să fi devenit încă cetățean american, înrolat pentru patru ani în Marina Statelor Unite. Coborâsem de numai doi ani de pe vaporul care mă adusese din Europa. Eram un străin într-o țară străină, care devenea și mai străină odată cu șocul cufundării bruște în lumea japoneză. Cu cât îmi creștea interesul față de Japonia, cu atât îmi plăceau mai puțin anumite lucruri despre Statele Unite. Coca-Cola cu gheață – asta era în regulă. Segregare. Arme. Ignoranță. Intoleranță. Nu i-a trebuit mult unui puști ca mine, care căra în raniță un exemplar ieftin, de 35 de cenți, din romanul *Sayonara* al lui James A. Michener, să-și dea seama că avea să fie toată viața un rebel și un *ronin* (samurai fără stăpân), indiferent în locul în care s-ar fi aflat. Mi-ai spus asta. În scrisorile tale, ai prezis și că o să devin scriitor, și lucrurile acestea s-au și întâmplat, deși presupun că nu știi asta.

Încă am acel exemplar din *Sayonara*. A fost tipărit pe hârtie ieftină, așa că paginile i se îngălbenesc. Mai ții minte cartea? Am vorbit ore întregi despre povestea asta și ți-am spus că locotenentul comandor Charlie L. Peebles, capelanul protestant al navei mele, a făcut tot posibilul să avertizeze întregul echipaj de 3 448 de bărbați că să ai o relație cu o femeie japoneză și, mai ales, să încerci să te căsătorești cu vreuna, era împotriva „politicii conducerii”, aproape ca în *Sayonara*. Noi doi trebuia să ne furișăm în acele zone din Yokosuka interzise celor din marină, doar ca să putem sta de vorbă netulburați și să bem cafea. Ți

aduci aminte cât de furios eram și cât de mult uram tot ce consideram că era nedrept? Erai atât de îngrijorată. Nu voiai ca noi să sfârșim precum ofițerul american și actrița japoneză, nefericiți și despărțiți din cauza regulilor. Am aici acel exemplar din *Sayonara*, cu o gheșă goală pe copertă, pe care ni l-am trecut de multe ori din mână în mână când am vorbit despre acea poveste de dragoste. Coperta a început să se desprindă. Am considerat cartea asta un talisman. M-a însoțit în Vietnam și în Cambodgia în perioada războiului. Pentru mine, povestea este încă adevărată. Am citit cartea la Saigon și la Phnom Penh. În lunga mea carieră de jurnalist, m-a însoțit la Manila, în Cuba, în China, în Argentina. Știu cum să uit de mine în dragostea imposibilă. Tu m-ai învățat asta.

De când am redescoperit scrisorile tale, am început să visez iar în japoneză. De ce visez așa? Uneori, nu știu exact. Dar am început să mă gândesc din nou cu emoție la Japonia, prima dată după mulți ani, în 2011, în timpul dezastrului provocat de cutremurul Tohoku, când am petrecut mult timp pe canapea urmărind pe laptop transmisiile în direct ale NHK (Nippon Hōsō Kyōkai, echivalentul japonez al BBC). Sufletește eram o epavă. Apoi nostalgia m-a copleșit iarăși în 2012, după ce am cumpărat bilete la operă, la *Madama Butterfly*. Și a mai fost și acea seară de aprilie în 1996, când aici, în Arizona, am dat peste blajinul Oe Kenzaburo, laureatul premiului Nobel pentru literatură în 1994, bând ceai în barul unui hotel și privind fix pe fereastră, spre o grămadă mare de pietre, prin ochelarii săi vechi cu lentile perfect rotunde. La sfârșitul unei conversații lungi despre dragoste și dor, în care a apărut și numele tău, el mi-a spus: „Nu ezita să scrii despre această femeie minunată înainte să mori sau vei regreta asta când vei fi în Rai”. Însă de-abia acum, după ce ți-am citit scrisorile, am înțeles cât de mult ai ținut la



Narator

21

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narator

22

Paul Brinkley-Rogers

mine. Poate că vârsta m-a făcut mai înțelept, mai recunoscător și mai meditativ. Bănuiesc că, în cele din urmă, m-am maturizat și acum sunt un bătrân care privește în urmă, mult în urmă, către acea scurtă perioadă din viața mea în care am fost mai mult decât simpli prieteni. Uneori, în visele mele, îmi vorbești. Sunt pierdut în Tokyo sau vreun alt oraș. Caut un tren care să mă ducă la Kyoto, dar nu pot să găsesc gara. Vorbești în japoneză și mă chinui să te înțeleg. Ce ciudat că în creierul meu există un rezervor de japoneză fluentă! S-ar putea să te intereseze că în facultate m-am specializat în limba și istoria japoneză și că am locuit și am lucrat la Tokyo în anii 1970. În tinerețe am fost un idiot. Nu am făcut niciun efort real să te caut. De-abia acum, după căsniciile mele, apreciez cine ai fost și ce ai făcut pentru mine. Tu mi-ai spus în repetate rânduri: „Du-te la facultate”. Tu mi-ai cerut-o! Tu mi-ai spus să scriu poezie. Tu mi-ai cerut-o! Scrie pentru ziare. Scrie pentru reviste. Scrie cărți. „Scrie! Scrie! Scrie!”, îmi spuneai. Ezitam, fără să înțeleg, uluit de ceea ce-mi spuneai. Te imagineai citind ce publicasem. Ai văzut în mine ceva ce eu însumi nu reușeam să văd.

Iată prima dintre scrisorile tale, scrisă la scurtă vreme după ce *Shangri-La* a părăsit Yokosuka, așa cum făcea adesea după zece sau cincisprezece zile de stat în port, pentru a patrula în Marea Chinei de Sud. A fost adusă pe vapor cu avionul poștal. *Shangri-La* pleca pe mare două sau trei săptămâni și apoi se întorcea. Eram împreună, după care eu plecam. Eram împreună, după care eu plecam iar. Din aprilie până în ultima zi de vară, în septembrie, am tot plecat și m-am întors. Tu erai mereu acolo, așteptând în vârful dealului tău, la adăpost de ciori și alte creaturi răuvoitoare, până când puteai să zbori peste cele 101 trepte și să alergi pe străzile ude, luminate de neoanele cluburilor de noapte, în întâmpinarea mea.

Dragă Paul,

Abia m-am întors adineauri acasă. Nu e nimeni, așa că fă-mă să mă simt mai bine. Nu a trecut decât o zi de când ne-am despărțit. Nu am vrut să lucrez. Nu știam cât de greu e să lucrezi până când n-am terminat în seara asta. Astăzi cer studioului să-mi facă o fotografie. Prin urmare, o voi primi mâine și apoi o să ți-o trimit cu această scrisoare. Te rog să te uiți la femeia pe care o vezi în fotografie și să-i zâmbești puțin, pentru că vreau să-ți văd zâmbetul în visele mele.

Ei bine, în primul rând, ceea ce-mi place este faptul că tu nu mi-ai dat niciodată impresia de decadentă din punct de vedere moral sau etic. Nu pot să explic asta foarte bine. Sper sincer că înțelegi. Dar cred că am petrecut timp pentru un timp bun și plăcut. Tu ai fost tu, eu am fost eu și știu că noi n-am putea deveni iubiți. Lucrul frumos și important este că amândoi am descoperit că ne plăcea să arătăm respect. În felul acesta ne-am iubit unul pe celălalt. Ne respectăm unul pe altul și apoi învăluim acest respect în genul de dorință pe care un poet ar numi-o „arzătoare”. Acesta e cuvântul corect? Cred că da, pentru că sunt o femeie mai în vârstă și cuvântul „arzător” înseamnă mult pentru mine. Pentru că sunt o femeie mai în vârstă, pot să-ți spun cu atâta bucurie, și poate și cu câteva lacrimi, că, și dacă nu te voi mai întâlni vreodată, nu voi regreta niciodată că mi-am petrecut timpul cu tine.

Pentru mine, acest timp a fost nu tristul, amarul *Wakare mo tanoshi* [*Chiar și despărțirea e dulce*, filmul din 1947 al lui Naruse Mikio despre femeile care se luptă cu haosul din Japonia postbelică], ci faptul că într-o zi experiența noastră va deveni o amintire



Narator

23

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narator

24

Paul Brinkley-Rogers

foarte frumoasă pentru noi. Ai fost atât de atent cu mine. Ai fost mereu drăguț cu femeia egoistă care sunt. Nu te voi uita niciodată. Cât de fericită am fost, cu excepția tristeții mele care vine și pleacă. Simpla ta prezență și conversațiile noastre m-au făcut să mă simt împlinită. Fiecare moment al meu a fost plin și când am fost împreună și, chiar dacă nu ne spuneam nimic, ne înțelegeam unul pe celălalt. Și, după ce ai plecat, sentimentul existenței mele s-a micșorat într-atât încât noaptea trecută nu am putut să-ți scriu, chiar dacă îmi doream atât de mult.

În această dimineață, de pe muntele meu, mi-am luat rămas-bun de la vaporul tău. Când am urcat în vârf și la opt fără un sfert marinarii erau deja aliniați pe punte. Când am auzit fluierul, aș fi vrut să pot face o magie să opresc vasul. Dar... exact la opt *Shangri-La* a început să te ia de lângă mine. Apoi, când nava a devenit doar un punct, am coborât de pe munte înainte ca ochii mei să devină la fel de tulburi precum ceața ce plutește peste ocean. Aceia erau ochii mei de femeie singură.

Ei bine, sper că te gândești la mine și îmi scrii. Aștept cu nerăbdare vești. Te rog să ai grijă de tine și amintește-ți că sunt prietena ta. O să-ți scriu din nou. Sper că înțelegi engleza asta stricăță și, după ce corectezi această scrisoare, te rog să-mi trimiți înapoi o copie, ca s-o studiez.

Sunt încă răcită sukoshi [doar un pic], dar în curând va fi în regulă, așa că nu-ți face griji din cauza asta.

Cu dragoste,

Yukiko

P.S.

Îți trimit cuvintele Respect. Sinceritate. Recunoștință.

ÎȚI MAI ADUCI AMINTE, Yuki, de nopțile acelea lungi de la White Rose, când discutam politică? Ți-am spus că unii membri ai echipajului credeau că sunt comunist și că, atunci când nu am acceptat doctrina oficială potrivit căreia „China Roșie” era dușmanul Americii, ofițerul meu mi-a zis: „Rogers! Marina Militară a Statelor Unite nu te plătește să gândești!”. Sau de acele după-amiezi când stăteam de vorbă la cafeneaua Mozart și sunetul delicat al pianului în căldura umedă a verii te-a făcut să-mi atingi mâna, pe deasupra feței de masă albe, ca și cum aș fi fost un copil sau poate ca și cum amândoi am fi fost copii?

— Asta mă face să mă gândesc la tatăl meu, ai spus. Îmi cânta la pian pe vremea când eram o fetiță. Triști. Atât de triști au fost acei ani.

Îți amintești de ziua în care m-ai invitat să urc dealul, spre apartamentul tău? Ai aprins un bețișor de tămâie și ai spus o rugăciune budistă. Te-ai supărat când te-am întrebat de ce te-ai rugat. M-am uitat pe fereastră, prin ploaie, la nava mea aflată departe în golf și, fără niciun motiv aparent, lacrimile ți-au tâșnit din ochi, eu te-am strâns în brațe și mi-ai spus:

— Paul, să nu mă uiți niciodată!

Încă mă înfior când îmi amintesc momentul acela. Nu eram decât un băiat. Te-am ținut așa o vreme și apoi ți-am dat drumul și ce am spus? Îmi amintești? Am spus:

— N-o să te uit niciodată. Niciodată!

Păreai stânjenită. Sau era altceva?

Asta a fost mult mai târziu în vară, cu doar două zile înainte ca *Shangri-La* să părăsească Yokosuka pentru totdeauna, pe 22 septembrie. Trebuia să mă întorc la navă. Mi-ai dat umbrela ta. Nu voiai să mă plouă. Voiam să te sărut, dar nu puteam pentru că știam, și știai și tu, că totul avea să se sfârșească. Inima mea mai tânără nu putea face față despărțirii, așa că eram nerăbdător și nu ți-am oferit



Narrator

26

Paul Brinkley-Rogers

decât un rămas-bun lipsit de afecțiune. În timp ce coboram treptele, m-am uitat înapoi. Mă priveai fix. Prin sticlă nu puteam să-ți văd expresia de pe chip. Nu ți-am văzut decât conturul feței, care este tot ceea ce pot vedea și acum, după toți acești ani.

Dacă anul trecut ai fi fost cu mine la operă, ai fi înțeles de ce la șaptezeci de ani sunt plin de dor – pentru ce, nu știu. Ai fi înțeles de ce, atunci când Butterfly a cântat „Un Bel Di” [„Într-o bună zi”], m-am gândit imediat la tine stând pe munte, privind cum pleacă nava mea și așteptând întoarcerea ei. Poate că ești îngropată pe munte. Poate nu. Dar iată aici versurile lui Puccini din cea mai minunată arie scrisă vreodată despre dragostea pierdută. Bărbați și femei – chiar și bărbați și femei încercați și înverșunați – suspină când abandonata Butterfly, care nu și-a pierdut niciodată speranța, începe să cânte:

Într-o bună zi, vom vedea
un fir de fum ridicându-se pe mare
la orizont, în depărtare.
Și apoi nava apare.
Apoi frumosul vapor alb
Intră în port
Trăgând salve de salut.
Vezi? A venit!
Nu mă duc să îl întâmpin.
Eu nu.
Rămân pe coama dealului
Și-aștept,
Și-aștept mult timp
și nu mă deranjează lunga așteptare. Din orașul aglomerat iese
Un bărbat, un firicel de praf
Începe să urce dealul.
Cine e? Cine e? Chi sarà? chi sarà?

E come sarà giunto Che dirà? che dirà?^{*}
Va striga „Butterfly” de la distanță.
Eu, fără să-i răspund,
Voi sta ascunsă.
Un pic ca să-l tachinez,
Un pic ca să nu mor.
[...]
Într-o bună zi, mă vei găsi
Un fir de fum ridicându-se pe mare
La orizont, în depărtare.
Și apoi vaporul apare.
Toate acestea se vor întâmpla, îți promit.
Înfrânează-ți temerile latente
Pentru că el se va întoarce.
Știu asta din tot sufletul, știu că se va întoarce.



Narator

27

Bucurați-vă de fericirea voastră

^{*} În traducere liberă: „Și de cum sosește/Ce va spune? Ce va spune?” (it.) (n.r.).

2. Tumultul

O boare fină învăluie luna și florile,
E un moment bun să te întâlnesc.
Picioarul meu încălțat în ciorapi calcă pe trepte.
Îmi duc în mână papucii brodați.
La miazăzi de holul pictat,
Tremur o clipă în brațele tale,
„Nu mi-e ușor să ies.
Vei profita de acest lucru?”

LI YU, „MEETING”, SECOLUL AL X-LEA, PUBLICATĂ ÎN
POEMS OF SOLITUDE

ȘI A VENIT MOMENTUL ACELA când, într-un hotel mic și prăpădit, de pe o stradă lăturalnică care nu ducea nicăieri, te-am găsit zăcând pe podea, cu venele tăiate, plină de sânge, roșu-închis. La White Rose mi-au spus că te duseseși acolo pentru că erai „nefericită”. M-am gândit să vin la tine să te înveselesc. Când te-am văzut cu ochii închiși și cu sângele uscat care ți se închegase pe brațe, am crezut că ai murit. Camera era impregnată de mirosul periculos al sângelui. Tânăra de la recepție tremura. Era îngrozită. A ieșit în fugă spunând că se duce să cheme poliția. Am îngenucheat, neștiind ce să fac. Așa că ți-am



Narator

29

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narrator

30

Paul Brinkley-Rogers

atins obrazul. Era rece, dar mișcai. Ai deschis ochii și te-ai uitat la mine cu un zâmbet straniu, dulce, pe față.

— Nu vreau să mor, ai șoptit. Nu vreau să-ți fac necazuri.

Apoi ai leșinat, iar eu am rupt cearșaful și ți-am legat încheieturile încercând să opresc sângerarea și următorul lucru de care-mi amintesc e că poliția îmi ordona scurt, în japoneză, să mă îndepărtez. Nu mai trecusem niciodată printr-o asemenea spaimă. Simțeam că leșin și eu, dar în momentul acela un locotenent de poliție, purtând un trenchi cafeniu și o beretă neagră, cu o țigară Peace atârnată în colțul gurii, a intrat pe ușă și mi-a spus într-o engleză excelentă:

— Lasă-mă pe mine să mă ocup de asta. Poate c-ar fi mai bine să pleci. Nu vrei să fii amestecat în povestea asta. Întoarce-te pe navă. Țiți promit că o să mă ocup eu de ea.

M-am uitat la tine. Zăceai fără vlagă, cu picioarele desfăcute, cu brațele întinse de parcă ai fi fost crucificată. Nu-mi dădeam seama dacă mai respirai. Erai nepământească de palidă – păreai dezgropată dintr-un morman de zăpadă. Purta o rochie albă simplă, un șirag de mărgelile roșii de plastic la gât și ruj roșu, strălucitor. Era ca și cum te întrerupsesem în mijlocul unui ritual elaborat.

Am păstrat în minte acea imagine a ta în timp ce rătăceam pe alei unde viața continua la fel: femeile aruncau apă pe trotuare, ca să nu se ridice praful. Aburi delicioși de ceapă și creveți ieșeau din cratițele mari de oțel în care se gătea orezul prăjit și de la care mi se făcea instantaneu foame, întotdeauna. Copii veseli în uniformele lor de marină, albastru cu alb, se întorceau acasă de la școală, cu ghiozdane din piele neagră în spate. Auzeam sunetele melancolice ale unui *enka* venind dintr-o casă și, în clipa aceea, m-am gândit că era vreo femeie care cânta despre o dragoste pierdută sau despre o viață care nu merita trăită

și m-am întrebat dacă nu cumva ăsta era motivul pentru care ai încercat să te sinucizi. Încă aveam sânge pe mâini. Am dat peste un robinet care curgea și o femeie m-a privit curioasă în timp ce mă spălam de sânge. A venit la mine și mi-am dat seama că își făcea griji să nu fi fost rănit. Pe atunci nu știam atâta japoneză încât să-i explic ce se întâmplase, așa că i-am mulțumit și m-am așezat pe bordură, în timp ce ea mă bătea ușor pe spate, de parcă aș fi fost un bebeluș. Mi-a trebuit ceva vreme să pun totul în perspectivă și să mă calmez într-atât încât să pot merge mai departe, spre poarta principală a bazei navale. Nu voiam să vorbesc cu nimeni despre cele întâmplate. M-am întins în cușeta mea, am închis ochii și am văzut acea imagine a ta pe care nu mi-o puteam șterge din minte. Un gând dintre multe altele mă umplea de groază: oare din cauza mea ți-ai tăiat venele?

Dimineață m-am întors la White Rose, neștiind dacă eram bine-venit. *Mamasan* (femeia manager) ședea înăuntru, lângă ușa decorată cu mici simboluri ale dragostei, agățate acolo de fetele (noi le numeam întotdeauna „fete”, iar ele ne numeau „băieți”) care lucrau ca animatoare. Purta un fel de șorț alb peste o bluză simplă și peste pantalonii largi numiți *mompe*, pe care-i poartă fermierii. Purta, de asemenea, *geta*, sandalele de lemn care scot zgomotul acela *clip-clop, clip-clop*, un sunet reconfortant pe alei în nopțile întunecate când nu vezi mai nimic. Fetele care lucrau în bar îi ziceau întotdeauna, cu respect, Mama. ăsta era rolul ei și și-l îndeplinea bine. N-am știut niciodată cum o chema. Am întrebat-o odată. A clătinat din cap, refuzând să-mi răspundă. Motiv pentru care i-am zis întotdeauna Mama. La White Rose autoritatea ei era absolută; ne trata pe toți – animatoare și marinari – cu o afecțiune fermă și hotărâtă, de parcă eram toți copilași.



Narator

31

Bucurați-vă de fericirea voastră



Narator

32

Paul Brinkley-Rogers

O ANIMATOARE DE BAR japoneză nu este o prostituată, mi-a spus Mama când ne-am întâlnit prima oară. O animatoare toarnă băuturi, face glume și conversație, masează spinări dureroase și arată înțelegere față de lucrurile care pricinuesc suferință minților bărbaților. Unii băieți își prinseseră cu piuneze pe ușă și fotografii de-ale lor cu mesaje precum „Ne vedem data viitoare, Michiko. Te iubesc!” sau „Sonny o iubește pe Reiko” și imagini cu un marinar care avea pe față un mare sărut aplicat cu ruj de femeia visurilor lui. Fetele lăsaseră în jurul ușii mici obiecte asemenea ofrandelor votive depuse de credincioșii catolici care se roagă pentru rudele bolnave și pentru copii. Erau panglici și agrafe de păr din baga. Erau batiste cu mesaje în japoneză pe care, evident, pe vremea aceea nu le puteam citi, dar cunoșteam semnificația inimilor roșii alături de caracterele kanji scrise cu pixul.

Mama și-a ridicat spre mine privirea tristă. Am crezut că o să-mi spună că ai murit. M-a apucat de mână așa încât să nu mă mai pot mișca și a zis cu voce tare: „Îmi pare rău!”. Mi-ai spus cândva în glumă, cred, că japonezii pot fi „deranjant de politicoși”. Vreo șase animatoare au venit în grabă spre noi. Purtau rochiile de cocktail, de parcă așteptau să fie duse la Ritz. Unele plânseseră și machiajul li se scurgea. Și-au șters fețele cu batistele. M-au luat în brațe. „Mulțumesc foarte mult”, a izbucnit în cele din urmă una dintre ele. Cred că am știut atunci că erai în viață.

Reiko, o țărăncuță zdравană și roșie în obraji din Aomori, din nordul Japoniei, vorbea puțină engleză. A putut să-mi spună că erai în spital, că ți se făcuse transfuzie de sânge și că ai reușit să le trimiți un mesaj în care spuneai „Anthony Perkins m-a găsit”.

— Cum spui asta? m-a întrebat serioasă Reiko. Să-i zic „salvare”? Ai salvat-o? Ești un băiat bun! Un băiat foarte bun! Te iubim!

Fetele au început să râdă și două dintre ele mi-au ciufulit părul. După care Reiko a zis:

— Du-te la spital, te rog. Repede! Urgent! Trebuie să vorbești cu Yuki-chan.

Am început să descopăr că toate aceste femei aveau secrete. Pe unele dintre acestea le-am aflat în timp. De fiecare dată când *Shangri-La* ieșea pufăind din port, știam tot mai multe.

Pe vremea aceea, dușmanul era „China Roșie”. *Shangri-La* era, potrivit nomenclatorului Marinei Militare a Statelor Unite, un „portavion de atac”; atunci când îi făcea publicitate, marina îl numea „o navă de război cu oameni ai păcii”. Numai că ea găzduia câteva escadrile de avioane de atac cu reacție și cu elice, iar în măruntaiele ei, într-o zonă închisă, păzită de detașamentul de pușcași marini ai navei, se aflau arme nucleare. Ne agităm în sus și-n jos prin Marea Japoniei și Marea Chinei de Sud ca un taur care urmărește *machos* pe străzile înguste din Pamplona. Odată, undeva jos, înspre Filipine, *Shangri-La* s-a cutremurat și a fluierat furioasă în timp ce încerca să frâneze. M-am repezit pe covertă. O străveche goeletă albă, cu patru catarge, scoasă parcă dintr-o nuvelă de Joseph Conrad, ne tăia calea. Puntea îi era ticsită cu banane verzi, fructe ale arborului de pâine și lăzi de lemn. I-am deslușit numele prin stratul de rugină de pe provă: *Tumultul*. Echipajul se străduia să prindă cât mai mult vânt în pânze. *Tumultul* se înclina în interiorul arcului de spumă albă pură pe care-l făcea pe marea de smarald. Siguranța sa, soarta sa depindeau de măiestria căpitanului, un bărbat cu părul alb aflat



Narator

33

Bucurați-vă de fericirea voastră

* În original, *The Torment* (n.t.).



Narrator

34

Paul Brinkley-Rogers

la cârmă, îmbrăcat cu o cămașă albă, deschisă până la brâu. Râdea – sau poate înjura – în timp ce masiva *Shangri-La* arunca o umbră deasupra lui. Nici măcar nu s-a uitat înapoi în timp ce conducea *Tumultul* la adăpost.

Noi, marinarii, apropo, ne numeam nava „Shitty Shang”. În fiecare zi ni se servea „rahat pe pâine”, carne de vită mărunțită într-un sos lăptos, pe pâine neagră prăjită, iar toată chestia asta era plină de salpetru ori alte chimicale, zice-se ca să ne domolească libidoul. În momentul acela, i-am invidiat pe căpitanul de pe *Tumultul* și pe fiecare om de la bordul ei care ne fusese scos în cale.

Altă dată, am dat peste un palmier singuratic crescut pe o insuliță de coral alb nu mai mare decât un teren de fotbal, sau cel puțin așa mi se părea mie. Marea era ca sticla și insula părea să plutească pe ea, iar palmierul cu nucile lui de cocos se legăna de parcă ar fi fost o fată de pe insulă, încântată de prezența noastră. Când am trecut din nou pe acolo, palmierul și insula lui dispăruseră. Am întrebat ce se întâmplase. Cineva mi-a spus că aviația noastră o bombardase până nu mai rămăsese nimic din ea.

Fetele de la White Rose și de la zecile de saloane din Yokosuka își aveau secretele lor. Secrete aveam și noi, marinarii, însă ale noastre erau strălucitoare, amuzante și pline de bravadă. N-am fi recunoscut niciodată că eram singuri. Niciodată. Păream convinși că noi nu eram singuri. Dar adevărul era că, de fiecare dată când ajungeam în Yokosuka, ne duceam să le căutăm pe fetele pe care le știam. La capătul străzilor cu baruri erau câteva bordeluri pentru marinarii care doreau sex, dar nu doreau companie, cei care nu făceau față lacrimilor de bucurie, străngerilor de mână sau dansului lent. Secretele animatoarelor din baruri ca White Rose erau adesea coșmaruri încărcate de disperare. Nu trecuseră nici cincisprezece ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial. Multe femei își

pierduseră soții, iubiții, frații, surorile, părinții și prietenii. Milioane de gospodării fuseseră distruse în bombardamentele americane îndreptate nu asupra ținutelor militare sau industriale, ci asupra populației civile. Mi-ai spus odată că oamenii legați într-un fel sau altul de Hiroshima și Nagasaki aveau adesea personalități extreme, chiar dacă nu fuseseră în oraș când bombele atomice căzuseră din cer. Iar familii ca a ta, coloniști în nordul Chinei atunci când Japonia imperială ocupase teritoriul, au fost și ele destrămate de violența pe care au îndurat-o încercând să fugă din Manciuria când au atacat sovieticii, aproape ca și cum ar fi fost supraviețuitori ai bombei atomice. Au fost exterminate sate întregi de coloniști. Mi-ai spus o poveste înfiorătoare despre o rusoaică zdravănă, încălțată în cizme de piele, care a ucis cu mitraliera, căreia-i ziceai „mandolină”, un grup de mame japoneze și copiii lor, înghesuți unii în alții. Părinții își abandonau copiii sau implorau familiile de chinezi să-i ia. Femeile ai căror bărbați fuseseră uciși erau adesea violate sau se ofereau ele însele ca soții fermierilor chinezi. Arhivele japoneze arată că doar în luna august 1945 au pierit peste 30 000 de civili și alți 30 000 au dispărut. Șuvoiul exodului a continuat până spre sfârșitul lui 1946, reducându-se semnificativ în 1948. Cei care au reușit să se întoarcă în Japonia, mi-ai spus, erau adesea tratați de parcă ar fi fost străini doar pentru că se născuseră în altă țară.

Da, și tu aveai secrete, iar pe primul l-am aflat când am intrat în camera de spital și te-am văzut zăcând într-un pat din fier forjat. Cineva pusese o gladiolă albă în vaza din sticlă ciobită de pe masa de lângă fereastră.

Câteva minute, niciunul dintre noi n-a zis nimic. Pe fereastră pătrundea foarte multă lumină, care m-a orbit până când am găsit un colț din care puteam să te văd mai bine. Ochii tăi mă urmăreau prin încăpere – știam asta. În



Narator

35

Bucurați-vă de fericirea voastră